

ALTUN

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. gruodžio 18 d. *

Byloje C-337/07

dėl *Verwaltungsgericht Stuttgart* (Vokietija) 2007 m. birželio 29 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. liepos 20 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ibrahim Altun

prieš

Stadt Böblingen,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas), U. Lõhmus ir P. Lindh,

generalinis advokatas Y. Bot,
kancleris R. Grass,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- I. Altun, atstovaujamo *Rechtsanwalt* P. Horrig,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir J. Möller,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos G. Karipsiadis ir T. Papadopoulou,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos V. Kreuschitz ir G. Rozet,

susipažinęs su 2008 m. rugsėjo 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

I - 10348

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas dėl 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80) 7 straipsnio pirmosios pastraipos išaiškinimo. Asociacijos taryba buvo įsteigta susitarimu, įsteigiančiu Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociaciją, kuri 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje pasirašė Turkijos Respublika bei Europos ekonominės bendrijos valstybės narės ir Bendrija ir kuris pastarosios vardu buvo sudarytas, aprobuotas bei patvirtintas 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB (OL 217, 1964, p. 3685).
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp Turkijos piliečio Ibrahim Altun ir *Stadt Böblingen* (Bėblingeno miesto) dėl išsiuntimo iš Vokietijos teritorijos procedūros.

Teisinis pagrindas

Sprendimas Nr. 1/80

- 3 Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Išskyrus 7 straipsnyje, susijusiame su darbuotojo šeimos narių teise laisvai įsidarbinti, numatytus atvejus, darbuotojas turkas, priklausantis valstybės narės teisėtai darbo rinkai, turi teisę:

- teisėtai išdirbęs vienerius metus prašyti šioje valstybėje narėje atnaujinti jo leidimą dirbti pas tą patį darbdavį, jei pastarasis turi laisvą darbo vietą,

- teisėtai išdirbęs trejus metus ir, išskyrus atvejus, kai Bendrijos valstybių narių darbuotojams yra teikiama pirmenybė, šioje valstybėje narėje priimti kitą tai pačiai profesijai skirtą jo pasirinkto darbdavio pasiūlymą įsidarbinti, pateiktą įprastomis sąlygoms ir įregistruotą šios valstybės narės įdarbinimo įstaigose,

- teisėtai išdirbęs ketverius metus šioje valstybėje narėje laisvai dirbti bet kurią pasirinktą samdomą darbą.

2. Metinės atostogos, nebuvimas darbe dėl motinystės, nelaimingo atsitikimo darbe arba dėl trumpalaikės ligos įskaitomi į teisėto darbo laikotarpį. Kompetentingų valdžios įstaigų tinkamai patvirtintas priverstinio nedarbo laikotarpis ir nebuvimas darbe dėl ilgalaikės ligos, kurie nėra įskaitomi į teisėto darbo laikotarpį, nepažeidžia teisių, įgytų remiantis ankstesnio darbo laikotarpiu.“ (Neoficialus vertimas)

4 Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnyje nustatyta:

„Priklausančio valstybės narės teisėtai darbo rinkai darbuotojo turko šeimos nariai, kuriems buvo suteikta teisė atvykti pas jį, turi teisę:

- išskyrus atvejus, kai pirmenybė teikiama Bendrijos valstybių narių darbuotojams, priimti bet kokią pasiūlymą įsidarbinti, jeigu jie bent trejus metus teisėtai gyveno šioje valstybėje narėje,

- laisvai dirbti bet kurią pasirinktą samdomą darbą, jeigu jie bent penkerius metus teisėtai gyveno šioje valstybėje narėje.

Darbuotojų turkų vaikai, įgiję profesinį išsilavinimą priimančiojoje šalyje, gali, nepaisant jų gyvenimo šioje valstybėje narėje trukmės, priimti bet kokią pasiūlymą įsidarbinti šioje valstybėje narėje su sąlyga, kad vienas iš jų tėvų bent trejus metus joje teisėtai dirbo.“ (Neoficialus vertimas)

5 Pagal to paties sprendimo 14 straipsnio 1 dalį:

„Šio skyriaus nuostatos taikomos atsižvelgiant į apribojimus dėl viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir sveikatos priežasčių.“ (Neoficialus vertimas)

Ženevos konvencija

- 6 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso (Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 189 tomas, p. 150, 1954 m., Nr. 2545) įsigaliojo 1954 m. balandžio 22 dieną. Pagrindinėje byloje taikytina šios konvencijos redakcija su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu protokolu dėl pabėgėlių statuso, kuris įsigaliojo 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija).

- 7 Pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą sąvoka „pabėgėlis“ nusako asmenį, kuris „dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamam dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių įsitikinimų yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba bijo naudotis tos šalies gynyba; arba neturėdamas atitinkamos pilietybės ir būdamas už šalies, kurioje anksčiau buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų dėl tokių įvykių negali ar bijo į ją grįžti“.

- 8 Pagal Ženevos konvencijos 5 straipsnį jokia šios konvencijos nuostata „nepažeidžia kokių nors teisių ir privilegijų, susitariančiosios valstybės suteiktų pabėgėliams nepriklausomai nuo šios Konvencijos“.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 Ibrahim Altun, ieškovas pagrindinėje byloje, gimė 1985 m. sausio 1 d. ir yra Ali Altun sūnus. Ali Altun taip pat yra Turkijos pilietis, atvykęs į Vokietiją 1996 m. kovo 27 d. ir

paprašęs prieglobsčio. Federalinė pabėgėlių iš užsienio pripažinimo tarnyba (*Bundesamt für die Anerkennung ausländischer Flüchtlinge*) 1996 m. balandžio 19 d. Sprendimu suteikė jam pabėgėlio statusą. Tuo remdamasis 1996 m. gegužės 23 d. jis gavo leidimą nuolat gyventi Vokietijoje.

- 10 Pakeitęs kelias gyvenamąsias vietas Ali Altun nuo 2000 m. sausio 1 d. apsigyveno Bëblingene.

- 11 Savo profesinę veiklą Ali Altun pradėjo 1999 m. liepos mėnesį įsidarbinęs laikino darbo bendrovėje Štutgarte. Nuo 2000 m. balandžio 1 d. jis dirbo darbininku maisto produktų gamybos įmonėje, kol 2002 m. birželio 1 d. ši įmonė buvo pripažinta nemoki. Ali Altun buvo pasiūlyta kaip bedarbiui kreiptis į darbo biržą (*Arbeitsamt*), o formaliai jo darbo santykiai baigėsi 2002 m. liepos 31 dieną. Todėl nuo 2002 m. birželio 1 d. iki 2003 m. gegužės 26 d. jis gavo bedarbio išmokas.

- 12 Nuo 1999 m. birželio mėnesio Ali Altun pradėjo šeimos susijungimo procedūrą savo žmonai, sūnui ir dukroms. Ibrahim Altun, gavęs kompetentingos Vokietijos atstovybės užsienyje išduotą vizą, 1999 m. lapkričio 30 d. atvyko į Vokietiją ir apsigyveno pas savo tėvą. 1999 m. gruodžio 9 d. jis pirmą kartą gavo leidimą gyventi šalyje, galiojusį iki 2000 m. gruodžio 31 dienos. Paskui šio leidimo galiojimas buvo pratęstas iki 2002 m. gruodžio 31 d., o dar vėliau iki 2003 m. gruodžio 8 dienos.

- 13 2002 m. rugsėjo 26 d. Ibrahim Altun užsiregistravo darbo biržoje kaip bedarbis. Nuo 2003 m. rugsėjo 1 d. jis dalyvavo skatinimo kursuose jauniems bedarbiams, kuriuos nustojo lankyti 2004 m. balandžio 2 dieną.

- 14 2003 m. balandžio 28 d. Ibrahim Altun buvo sulaikytas ir suimtas iki 2003 m. gegužės 27 d. dėl pasikėsinimo išžaginti šešiolikmetę merginą. 2003 m. rugsėjo 16 d. Bėblingeno apylinkės teismo (*Amtsgericht*) nuosprendžiu jam skirta metų ir trijų mėnesių laisvės atėmimo bausmė, nuo kurios jis lygtinai atleistas.
- 15 2003 m. lapkričio 20 d. jis paprašė vėl pratęsti leidimą gyventi, tačiau 2004 m. balandžio 20 d. Sprendimu Bėblingeno miestas atmetė šį prašymą ir nurodė, kad jis privalo per tris mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo išvykti iš Vokietijos Federacinės Respublikos, o to nepadaręs bus išsiųstas į Turkiją.
- 16 Bėblingeno miestas nurodė, kad Ibrahim Altun padaryta sunki veika pagal nacionalinę teisę yra pagrindas atmesti prašymą pratęsti leidimą gyventi. Be to, jis negalės pasinaudoti Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytais teisėmis.
- 17 Kadangi ieškovo pateiktas protestas dėl minėto sprendimo atmesti prašymą buvo atmestas, jis dėl šio sprendimo *Verwaltungsgericht Stuttgart* pateikė skundą, nurodydamas, kad jo teisės gauti leidimą gyventi šalyje klausimo negalima nagrinėti vien pagal nacionalinę teisę, jį reikia nagrinėti ir remiantis Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmuoju sakiniu.
- 18 Manydamas, jog šiomis sąlygomis tam, kad ginčas būtų išspręstas, reikia išaiškinti Bendrijos teisę, *Verwaltungsgericht Stuttgart* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar siekiant įgyti <...> Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio (pirmojoje pastraipoje) numatytas teises reikalaujama, kad „pagrindinis teisių turėtojas“, pas kurį šeimos narys teisėtai gyvena trejus metus, atitiktų <...> Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio (pirmojoje pastraipoje) nustatytas sąlygas per visą šį laikotarpį?“

2. Ar tam, kad šeimos narys įgytų Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio (pirmojoje pastraipoje) numatytas teises, pakanka, jog „pagrindinis teisių turėtojas“ šiuo laikotarpiu dvejus metus ir šešis mėnesius dirbo pas skirtingus darbdavius ir galiausiai šešis mėnesius yra priverstinis bedarbis ir toks lieka dar ilgesniam laikui?

3. Ar <...> Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio (pirmąja pastraipa) taip pat gali remtis asmuo, kuris, kaip šeimos narys, gavo leidimą atvykti apsigyventi pas tokį Turkijos pilietį, kurio teisė gyventi šalyje ir teisė teisėtai dirbti valstybės narės darbo rinkoje pagrįsta tik politinio prieglobsčio dėl politinio persekiojimo Turkijoje suteikimu?

4. Jeigu į 3 klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar šeimos narys ir tuomet gali remtis Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio (pirmąja pastraipa), kai politinio prieglobsčio suteikimas ir juo pagrįsta „pagrindinio teisių turėtojo“ (šiuo atveju – tėvo) teisė gyventi šalyje ir teisė teisėtai dirbti valstybės narės darbo rinkoje paremta neteisingais duomenimis?

5. Jeigu į 4 klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar tokiu atveju prieš atsisakant suteikti šeimos nariams <...> Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio (pirmojoje pastraipoje)

numatytas teises reikalaujama, kad pirmiau būtų formaliai atimtos arba panaikintos „pagrindinio teisių turėtojo“ (šiuo atveju – tėvo) teisės?

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 19 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar darbuotojo turko vaikas gali pasinaudoti Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmosios pastraipos pirmoje įtraukoje numatytomis teisėmis, jei jam trejus metus gyvenant kartu su šiuo darbuotoju, pastarasis dvejus su puse metų dirbo pagal darbo sutartį, o paskesnius šešis mėnesius buvo bedarbis.
- 20 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmoji pastraipa tiesiogiai veikia valstybėse narėse, todėl Turkijos piliečiai, atitinkantys nustatytas sąlygas, gali tiesiogiai pasinaudoti joje suteikiamomis teisėmis (žr. 1997 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Kadiman*, C-351/95, Rink. p. I-2133, 28 punktą ir 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Derin*, C-325/05, Rink. p. I-6495, 47 punktą).
- 21 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad pagal Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmąją pastraipą darbuotojo turko vaikui atitinkamoje valstybėje narėje suteikiamos su

įsidarbinimu susijusios teisės būtinai apima iš jų kildinamą šio asmens teisę gyventi šalyje, antraip teisė įsidarbinti ir teisė dirbti samdomą darbą taptų neveiksmingos (konkrečiau žr. minėto sprendimo *Derin* 47 punktą).

- 22 Kaip matyti, iš pačios Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmosios pastraipos formuluotės, numatytos dvi darbuotojo turko vaiko teisės įsidarbinti priimančioje valstybėje narėje sąlygos, t. y. kad šis darbuotojas turi priklausyti tos valstybės teisėtai darbo rinkai ir vaikas – bent trejus metus teisėtai joje gyventi. Reikia pažymėti, kad pirmojoje sąlygoje vartojama ne sąvoka „teisėtai išdirbęs“, vartojama Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje, o tik nurodoma sąvoka „priklausyti valstybės narės teisėtai darbo rinkai“.
- 23 Kalbant apie darbuotojo turko priklausymą teisėtai darbo rinkai, Teisingumo Teismas, nagrinėdamas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalį, nusprendė, kad ši sąvoka apibūdina visus darbuotojus, kurie laikėsi visų priimančioje valstybėje narėje galiojančių įstatymų ir teisės aktų ir todėl turi teisę užsiimti profesine veikla jos teritorijoje (1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Birden*, C-1/97, Rink. p. I-7747, 51 punktas ir 2008 m. sausio 24 d. Sprendimo *Payir ir kt.*, C-294/06, Rink. p. I-203, 29 punktas).
- 24 Be to, nepaisant laikino darbo santykių nutraukimo, darbuotojas turkas teisėtai lieka priimančios valstybės darbo rinkoje Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme tiek laiko, kiek pagrįstai reikalinga, kad jis rastų kitą apmokamą samdomą darbą, ir taip yra nepaisant suinteresuotojo asmens nebuvimo priimančios valstybės darbo rinkoje priežasties, jei tik šis nebuvimas yra laikinojo pobūdžio (2005 m. liepos 7 d. Sprendimo *Dogan*, C-383/03, Rink. p. I-6237, 19 ir 20 punktai).

- 25 Darbuotojas turkas nebėra teisėtoje darbo rinkoje, tik jeigu jis objektyviai nebegali į ją reintegruiotis, arba todėl, kad baigėsi pagrįstas laikotarpis, per kurį jis galėjo po laikino nedarbo laikotarpio susirasti naują apmokamą samdomą darbą (šiuo klausimu žr. 2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *Nazli*, C-340/97, Rink. p. I-957, 44 punktą ir minėto sprendimo *Dogan* 23 punktą).
- 26 Ali Altun tapo priverstiniu bedarbiu po to, kai įmonė, kurioje jis dirbo, paskelbė apie savo nemokumą, todėl negalima remiantis vien šia situacija teigti, kad pastarasis nebeprisiklauso priimančios valstybės narės teisėtai darbo rinkai.
- 27 Šio sprendimo 23–25 punktuose nurodyti argumentai dėl priklausymo teisėtai darbo rinkai Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje gali būti taikomi ir aiškinant šio sprendimo 7 straipsnio pirmąją pastraipą.
- 28 Minėtą sąvoką aiškinti skirtingai, atsižvelgiant į tai, ar ji nurodyta Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnyje ar jo 7 straipsnyje, reikėtų sujaukti Asociacijos tarybos, siekusios laipsniškai sustiprinti darbuotojų turkų padėtį priimančioje valstybėje narėje, nustatytos sistemos nuoseklumą.
- 29 Reikia priminti, kad Sprendimu Nr. 1/80 siekiama skatinti vienoje iš šio sprendimo nuostatų numatytas sąlygas atitinkančių ir todėl galinčių pasinaudoti jame suteikiamomis teisėmis Turkijos piliečių laipsnišką integraciją į priimančiąją valstybę narę (minėto sprendimo *Derin* 53 punktas).

- 30 Dėl gyvenimo sąlygos Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmosios pastraipos pirmoje įtraukoje numatyta darbuotojo turko šeimos nario pareiga bent trejus metus nepertraukiamai gyventi kartu su darbuotoju turku.
- 31 Iš tikrųjų pagal nusistovėjusią teismo praktiką šiuo klausimu reikalaujama, kad šeimos susijungimas, pateisinęs darbuotojo turko šeimos nario atvykimą į priimančios valstybės narės teritoriją, tęstųsi tam tikrą laiką faktiškai gyvenant kartu su šiuo darbuotoju ir tol, kol pats suinteresuotasis asmuo neatitinka sąlygų, pagal kurias galėtų įsidarbinti priimančioje valstybėje narėje (žr. 2000 m. kovo 16 d. Sprendimo *Ergat*, C-329/97, Rink. p. I-1487, 36 punktą ir minėto sprendimo *Derin* 51 punktą).
- 32 Iš to matyti, jog per visą laikotarpį, reikalingą tam, kad šeimos narys įgytų teisę įsidarbinti priimančioje valstybėje narėje, darbuotojas, su kuriuo jis kartu gyvena, turi priklausyti šios valstybės teisėtai darbo rinkai.
- 33 Abi šio sprendimo 22 punkte nurodytos sąlygos turi būti įvykdytos vienu metu.
- 34 Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmoji pastraipa turi būti aiškinama remiantis jos formuluote ir tikslais bei Teisingumo Teismo praktika.

- 35 Iš tikrųjų Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šeimos narys gali naudotis Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmąją pastraipą suteiktomis teisėmis pasibaigus bendro gyvenimo su darbuotoju turku, teisėtai dirbančiu priimančiojoje valstybėje narėje, laikotarpiui, net jeigu po šio laikotarpio minėtas darbuotojas daugiau nebeprisiklauso šios valstybės narės darbo rinkai (2004 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Cetinkaya*, C-467/02, Rink. p. I-10895, 32 punktas).
- 36 Aplinkybė, kad darbuotojo teisės įsidarbinti priimančiojoje valstybėje narėje atsiradimo sąlyga išnyksta po to, kai pats jo šeimos narys įgyja šią teisę, negali dėl pastarosios kelti abejonių.
- 37 Todėl darytina išvada, jog tam, kad darbuotojo turko šeimos narys įgytų Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytą teisę įsidarbinti priimančiojoje valstybėje narėje, turi būti įvykdyta sąlyga, pagal kurią darbuotojas turkas turi priklausyti teisėtai darbo rinkai bent trejus bendro gyvenimo metus.
- 38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, ieškovas pagrindinėje byloje kartu su savo tėvu gyveno ilgiau negu trejus metus, t. y. nuo 1999 m. lapkričio 30 d., kai atvyko į Vokietiją, iki 2004 m. balandžio 20 d., kai buvo priimtas sprendimas atmesti prašymą pratęsti leidimą gyventi. Taip pat nacionalinis teismas nurodo, kad iki 2004 m. balandžio 20 d. Ali Altun dirbo dvejus su puse metų, po kurių priverstinai tapo bedarbiu nuo 2002 m. birželio mėnesio.

39 Todėl nagrinėjamu atveju Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmosios pastraipos pirmoje įtraukoje numatytos sąlygos, t. y. kad darbuotojas turkas turi priklausyti priimančios valstybės narės teisėtai darbo rinkai ir jo šeimos narys turi tam tikrą laikotarpį teisėtai gyventi šioje valstybėje narėje, yra įvykdytos.

40 Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti, kad Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmosios pastraipos pirma įtrauka turi būti aiškinama taip, jog darbuotojo turko vaikas gali pasinaudoti šioje nuostatoje numatytomis teisėmis, jei jam trejus metus gyvenant kartu su šiuo darbuotoju, pastarasis dvejus su puse metų vykdė profesinę veiklą, o paskesnius šešis mėnesius buvo bedarbis.

Dėl trečiojo klausimo

41 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tai, kad darbuotojas turkas įgijo teisę gyventi šalyje ir teisę įsidarbinti valstybėje narėje kaip politinis pabėgėlis, užkerta kelią jo šeimos nariui pasinaudoti Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytomis teisėmis.

42 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sprendime Nr. 1/80 numatytų Turkijos piliečių teisių įgyvendinimas nėra sąlygojamas priežastimi, dėl kurios jiems iš pradžių buvo suteikta teisė atvykti ir apsigyventi priimančioje valstybėje narėje (šiuo klausimu

Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio kontekste žr. 1992 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Kus*, C-237/91, Rink. p. I-6781, 21 ir 22 punktus bei minėto sprendimo *Payir ir kt.* 40 punktą; to paties sprendimo 7 straipsnio kontekste žr. 1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Eroglu*, C-355/93, Rink. p. I-5113, 22 punktą).

- 43 Be to, Sprendimo Nr. 1/80 pirmoji pastraipa nenurodo, kad darbuotojo turko šeimos narių teisėms įsidarbinti ir apsigyventi priimančioje valstybėje narėje pripažinti svarbios aplinkybės, kuriomis darbuotojas turkas įgijo teises į ją atvykti ir apsigyventi.
- 44 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pabėgėliai jau yra pakankamai saugomi Ženevos konvencija jiems suteikiamomis teisėmis ir kad nebūtina išplėsti asociacijos susitarimo, sudaryto su jų kilmės valstybe, taikymo srities jų atžvilgiu. Tokia „dviguba nauda“ neatrodo svarbi.
- 45 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad pagal Ženevos konvencijos 5 straipsnį jokia jos nuostata nepažeidžia teisių ir privilegijų, suteiktų pabėgėliams, neatsižvelgiant į šią Konvenciją.
- 46 Sprendimas Nr. 1/80 darbuotojo turko šeimos nariams suteikia teisių, kuriomis jie negalėtų remtis pagal Ženevos konvenciją.
- 47 Iš tikrųjų Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnis numato darbuotojo turko šeimos nariams teisę įsidarbinti priimančioje valstybėje narėje, kai jie atitinka tam tikras sąlygas,

susijusias su jų gyvenimo šioje valstybėje trukme, o Ženevos konvencija politinio pabėgėlio šeimos nariams nesuteikia jokios tokios teisės.

- 48 Aišku, Sprendimas Nr. 1/80 neriboja valstybių narių kompetencijos reglamentuoti Turkijos piliečių atvykimo į jų teritoriją bei pirmojo įdarbinimo tvarkos (konkrečiau žr. minėto sprendimo *Payir ir kt.* 36 punktą).
- 49 Vis dėlto atsisakymas Sprendimą Nr. 1/80 taikyti dėl to, kad Ali Altun leidimas atvykti ir apsigyventi Vokietijoje buvo išduotas dėl jo politinio pabėgėlio statuso, pažeistų šiuo sprendimu jam ir jo šeimos nariams suteikiamas teisės.
- 50 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad tai, jog darbuotojas turkas įgijo teisę gyventi šalyje ir teisę įsidarbinti valstybėje narėje kaip politinis pabėgėlis, neužkerta kelio jo šeimos nariui pasinaudoti Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytomis teisėmis.

Dėl ketvirtojo ir penktojo klausimų

- 51 Savo ketvirtuoju ir penktuoju klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar darbuotojo turko šeimos nario teisės pagal Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmąją pastraipą gali būti atimtos, jei šis darbuotojas politinio pabėgėlio statusą gavo remdamasis neteisingsiais duomenimis, o teigiamo atsakymo atveju, – kokiomis sąlygomis.

- 52 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad šiuo klausimu jam kyla abejonių, nes iš daugybės įrodymų matyti, kad Ali Altun prašyme suteikti pabėgėlio statusą pateikti duomenys negalėjo būti teisingi.
- 53 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Turkijos piliečio teisėtas darbas priimančioje valstybėje narėje reiškia stabilią ir saugią situaciją šios valstybės narės darbo rinkoje ir, tuo remiantis, neginčytiną teisę gauti leidimą gyventi šalyje (1990 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Sevince*, C-192/89, Rink. p. I-3461, 30 punktas ir 2006 m. spalio 26 d. Sprendimo *Guzeli*, C-4/05, Rink. p. I-10279, 38 punktas).
- 54 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Turkijos piliečio darbo, paremto leidimu gyventi šalyje, išduotu dėl jo apgaulingo elgesio, už kurį jis buvo pripažintas kaltu, laikotarpiai nėra pagrįsti stabilia padėtimi ir toks darbas gali būti laikomas atliekamu tik laikinai, nes nagrinėjama suinteresuotasis asmuo neturėjo pagrįstos teisės gauti leidimą gyventi šalyje (žr. 1997 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kol*, C-285/95, Rink. p. I-3069, 27 punktą ir 2000 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Savas*, C-37/98, Rink. p. I-2927, 61 punktą).
- 55 Dėl Turkijos piliečio darbo, paremto leidimu gyventi šalyje, išduotu dėl jo apgaulingo elgesio, už kurį jis buvo pripažintas kaltu, jam neatsiranda teisių ar teisėtų lūkesčių (minėto sprendimo *Kol* 28 punktas).
- 56 Be to, atsižvelgiant į ryšį tarp darbuotojo turko pagal Sprendimą Nr. 1/80 turimų teisių ir jo šeimos narių, kuriems buvo leista pas jį atvykti, turimų teisių, pagal šio sprendimo

7 straipsnį toks šio darbuotojo apgaulingas elgesys gali paveikti jo šeimos narių teisinę padėtį.

- 57 Vis dėlto šis poveikis turi būti vertinamas atsižvelgiant į priimančios valstybės narės nacionalinių valdžios institucijų sprendimo panaikinti minėto darbuotojo leidimą gyventi šalyje priėmimo datą.
- 58 Jei tą dieną, kai buvo panaikintas darbuotojo turko leidimas gyventi šalyje, jo šeimos narių teisės dar nėra įgytos, t. y. sąlyga per Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytą laikotarpį faktiškai gyventi kartu su darbuotoju dar nėra įvykdyta, valstybės narės turi teisę dėl šio darbuotojo apgaulingo elgesio atsiradusias pasekmes taikyti ir jo šeimos nariams.
- 59 Tačiau jei patys šeimos nariai jau įgijo teisę įsidarbinti ir teisę gyventi priimančioje valstybėje narėje, šių teisių negalima ginčyti remiantis pažeidimais, kurie praėityje paveikė minėto darbuotojo teisę gyventi šalyje.
- 60 Kitaip spręsti šią situaciją reikštų pažeisti teisinio saugumo principą, kuris pagal nusistovėjusią teismo praktiką reikalauja, kad teisės aktai būtų aiškūs, tikslūs ir teisės subjektai numatytų jų taikymą, ypač jeigu jie privatiems asmenims sukelia nepalankių pasekmių (šiuo klausimu žr. 1996 m. vasario 13 d. Sprendimo *Van Es Douane Agenten*, C-143/93, Rink. p. I-431, 27 punktą ir 2008 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Förster*, C-347/06, Rink. p. I-8507, 67 punktą).

- 61 Darbuotojo turko šeimos narių teisė laisvai dirbti bet kokią pasirinktą samdomą darbą pagal Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmąją pastraipą netektų prasmės, jei kompetentingos nacionalinės institucijos minėta nuostata tiesiogiai turkams migrantams suteiktai teisei taikyti galėtų nustatyti sąlygas ar ją kaip nors apriboti (minėto sprendimo *Ergat* 41 punktą ir 2008 m. rugsėjo 25 d. Sprendimo *Er*, C-453/07, Rink. p. I-7299, 27 punktą).
- 62 Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytų darbuotojo turko šeimos narių, atitinkančių šioje pastraipoje įtvirtintas sąlygas, teisių apribojimai gali būti taikomi tik dviem atvejais: t. y. kai iš Turkijos imigravusio asmens buvimas priimančiosios valstybės narės teritorijoje dėl jo asmeninio elgesio kelia realią ir rimtą grėsmę viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar visuomenės sveikatai to paties sprendimo 14 straipsnio 1 dalies prasme arba kai suinteresuotasis asmuo išvyko iš šios valstybės teritorijos ilgam laikui be pateisinamų priežasčių (žr. minėtų sprendimų *Cetinkaya* 36 ir 38 punktus ir *Er* 30 punktą).
- 63 Ankstesniame punkte nurodytų apribojimų išsamumu būtų suabejota, jei nacionalinės valdžios institucijos galėtų nustatyti sąlygas, apriboti ar atidėti pačių darbuotojo migranto šeimos narių įgytas teises, iš naujo nagrinėdamos ar vertindamos aplinkybes, kuriomis teisė atvykti ir gyventi šalyje buvo suteikta darbuotojui migrantui.
- 64 Todėl į ketvirtąjį ir penktąjį klausimus reikia atsakyti, jog Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad, darbuotojui turkui gavus politinio pabėgėlio statusą remiantis pateiktais neteisingais duomenimis, jo šeimos nario teisių pagal šią nuostatą negalima ginčyti, jei jis tą dieną, kai šiam darbuotojui panaikintas leidimas gyventi šalyje, atitinka minėtoje nuostatoje numatytas sąlygas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶⁵ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos, įsteigtos susitarimu, įsteigiančiu Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociaciją, sprendimo Nr. 1/80 dėl asociacijos plėtros 7 straipsnio pirmosios pastraipos pirma įtrauka turi būti aiškinama taip, kad darbuotojo turko vaikas gali pasinaudoti šioje nuostatoje numatytais teisėmis, jeigu jam trejus metus gyvenant kartu su šiuo darbuotoju, pastarasis dvejus su puse metų vykdė profesinę veiklą, o paskesnius šešis mėnesius buvo bedarbis.**
- 2. Tai, jog darbuotojas turkas įgijo teisę gyventi šalyje ir teisę įsidarbinti valstybėje narėje kaip politinis pabėgėlis, neužkerta kelio jo šeimos nariui pasinaudoti Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytais teisėmis.**

- 3. Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad darbuotojui turkui gavus politinio pabėgėlio statusą remiantis pateiktais neteisingais duomenimis, jo šeimos nario teisių pagal šią nuostatą negalima ginčyti, jei jis tą dieną, kai šiam darbuotojui panaikintas leidimas gyventi šalyje, atitinka minėtoje nuostatoje numatytas sąlygas.**

Parašai.